

УДК 632.913.1:632.7:634

Люлько І. І., студентка магістратури

Науковий керівник – доц., канд. с.-г. наук Кава Л. П.

*Національний університет біоресурсів і природокористування України***e-mail:** iryna_puchljak@mail.ru

АМЕРИКАНСЬКИЙ БІЛИЙ МЕТЕЛИК В НАСАДЖЕННЯХ ПЛОДОВИХ КУЛЬТУР КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Американський білий метелик (АБМ – *Nurhantria cunea Drury*) вперше був виявлений на території України в 1952 році у рівнинній частині прикордонних районів Закарпаття. Гори Карпати стали природним бар'єром на шляху подальшого розселення метелика на схід. У 1966 році шкідник потрапив на територію Одеської області. У наступні роки його виявили в Херсонській, Миколаївській, Запорізькій, Донецькій областях, на Кримському півострові. Карантинні вимоги, згідно яким вимагалась ліквідація осередків шкідника втратили свою актуальність. Виходячи з цього, заходи захисту плодових проти АБМ повинні вписуватись в загальну систему захисту садів з урахуванням економічної доцільності й безпеки для навколишнього середовища. АБМ є листогризучим шкідником, але він не входить до весняної групи лускокрилих комах і на відміну від них він, протягом літнього періоду, розвивається у двох поколіннях. Це вимагає додаткових заходів як для спостережень за розвитком шкідника, так і для регуляції його чисельності. Тому для своєчасного і ефективного проведення цих заходів виникає необхідність у прогнозі строків появи стадій розвитку комах, фаз динаміки чисельності популяцій АБМ, агрокліматичному районуванні території за його розвитком.

Метою роботи було дослідити біологію розвитку, поширення і динаміку чисельності популяцій АБМ та факторів, що обмежують його чисельність.

Встановлено, що в умовах досліджень у 2016 році зимували лялечки під відмерлою корою дерев, під рослинними рештками, в тріщинах і щілинах парканів, під навісами та в інших захищених місцях. Навесні метелики вилітали групами. Перші метелики з'явилися наприкінці квітня — на початку травня. Тривалість їхнього життя становила 6 – 14 діб. Метелики літали, як правило, в нічний час, вдень сиділи на нижньому боці листка. Зі зниженням температури до 4 – 5 °С, живлення припинялося. Без живлення гусениці можуть існувати до 15 діб.

Самиці відкладали яйця на верхній і нижній боки листків та на трав'яну рослинність групами по 300 – 500 яєць, укриваючи кладку тонким прозорим пушком. При цьому рівень плодючості складав 1300 – 1500 яєць. Відроджені гусениці скелетували листок, пізніше з'їдали його цілком, залишаючи тільки грубі жилки. Шість-вісім гнізд шкідника на плодовому дереві здатні повністю його знищити. До третього й четвертого віків ведуть спільний спосіб життя, обплітаючи павутиною листя.

УДК 631.1:634.1/7

Мамалига І. І., науковий співробітник лабораторії наукових досліджень з питань інтелектуальної власності і маркетингу інновацій та економіки*Інститут помології ім. Л. П.Симиренка НААН***e-mail:** mliivis@ukr.net

ДИНАМІКА ОСНОВНИХ ПОКАЗНИКІВ РОЗВИТКУ ГАЛУЗІ САДІВНИЦТВА

Одними з основних показників, що характеризують розвиток галузі є: площі насаджень та урожайність плодових та ягідних культур у сільськогосподарських підприємствах України. Загальна площа плодово-ягідних насаджень у сільськогосподарських підприємствах у 2015 році склали 79,1 тис. га. Площі насаджень скоротилися практично по всі категоріях господарств. Сільськогосподарські підприємства втратили за чотири роки 35,5 % своєї площі. Зниження відбулося і в господарствах населення, але всього на 10,3 %.

Урожайність плодово-ягідних насаджень за аналізований період різко коливається – від 3,8

ц/га в 1999 році до 70,8 ц/га в 2015 році. Такий рівень урожайності не може забезпечувати достатню ефективність виробництва. За останні десять років відмічається позитивна тенденція постійного зростання показника урожайності, хоча рівень урожайності залишається низьким.

Результатом невисокої продуктивності існуючих плодово-ягідних насаджень, поряд з іншими факторами, є низькі показники рівня рентабельності. Показник рентабельності за 2015 рік зафіксований на рівні 56,9%. Цей показник коливався в межах від -1,3% в 2000 році до 142,2% у 2013, та 84,8% ще у 1990 році. Значно нижча

собівартість реалізованої продукції (81,69 грн/ц) та стабільна ціна реалізації (208,02 грн/ц) стали причиною такого різкого росту рівня рентабельності в 2013 році. У 2015 році збільшення витрат на виробництво як результат росту цін на всі витратні матеріали, навіть при збільшенні цін на плодіву продукції, призвело до зниження рівня рентабельності по галузі. Аналіз показника рентабельності в розрізі господарств різних форм власності показує низьку ефективність виробництва плодів і ягід в державних господарствах – рівень рентабельності виробництва плодів від -10,5% у 2010 р. до 5,1% у 2012 році. У 2015 році збитковість зафіксована на рівні -6,7 %. На про-

тязі останніх трьох років лише державні господарства були збитковими. Найкращі показники в господарських товариствах – за аналізований період господарства такого типу не були збитковими. У 2015 році такі господарства показали рівень рентабельності 57,9%.

Господарські товариства є найбільш поширеною і найбільш ефективною організаційною формою виробництва плодів. Високий рівень рентабельності виробництва плодів у господарських товариствах забезпечує зростання можливостей використання інновацій за рахунок розширення інвестицій у закладання насаджень і подальший розвиток садівництва.

УДК 633.16«321»:631.5(251.1-17:477)

Мамєдова Е. І., аспірантка

ДУ Інститут зернових культур НААН

e-mail: mavkasv@rambler.ru

ВПЛИВ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИХ ЗАХОДІВ ВИРОЩУВАННЯ НА БІОХІМІЧНІ ПОКАЗНИКИ ЗЕРНА ЯЧМЕНЮ ЯРОГО В УМОВАХ ПІВНІЧНОГО СТЕПУ УКРАЇНИ

Ячмінь має складний хімічний склад, який залежить від сорту, району зростання, метеорологічних і ґрунтових умов, масового співвідношення окремих частин зерна.

Велике значення має вміст у насінні білка, крохмалю, безазотистих екстрактивних речовин, адже запаси пластичних речовин обумовлюють енергію його проростання, а в кінцевому результаті життєздатність рослин та врожайність. Зміна хімічного складу насіння зумовлює зміну його врожайних якостей.

Метою наших досліджень було вдосконалити елементи технології вирощування ячменю ярого за рахунок комплексного застосування мінеральних добрив та мікробіологічних препаратів після різних попередників у північному Степу України.

Дослідження проводились в Ерастівській дослідній станції ДУ Інституту зернових культур впродовж 2015-2016 рр. за загальновідомими методиками та рекомендаціями.

Польовий дослід закладено в шестипільній сівоzmіні після попередників – кукурудза та озима пшениця, на двох фонах живлення: без добрив та $N_{30}P_{30}K_{30}$. Використовували сорт ячменю

ярого – Совіра. Схема досліду також включала варіанти застосування біопрепаратів Діазофіт, Фосфоентерин, Біополіцид (по 100 мл на гектарну норму висіву насіння кожного препарату) і мікродобрива Сизам (20 г/т насіння).

Найкращі результати досліджень зафіксовано у варіанті, де застосовувалось сумісна обробка насіння мікробіологічним комплексом препаратів і мікродобривом Сизам, який забезпечив (в середньому за 2015-2016рр): збільшення білку та крохмалю на 1,5% і 1,4% (без добрив) та 1,7% і 2,5% ($N_{30}P_{30}K_{30}$) після попередника озима пшениця, а також на 1,2% та 2,2% (без добрив) і 1,3% та 2,4% ($N_{30}P_{30}K_{30}$) – після кукурудзи, порівняно з контролем; вміст азоту, фосфору та калію в зерні 1,96%, 0,96 та 0,60% на мінеральному фоні після озимої пшениці і 2,18%, 0,97 та 0,65% – після кукурудзи; найбільші біохімічні показники зерна ячменю ярого склалися після попередника кукурудза; отримання прибавки врожаю ячменю ярого 1,59 т/га після озимої пшениці та 1,13 т/га – після кукурудзи; найвищі економічні показники: прибуток (5778 грн/га) та рівень рентабельності (108,8%).